



XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ  
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

# BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ  
LEIDINYS**



VILNIAUS  
UNIVERSITETO  
LEIDYKLA

## KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

### Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

### Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

### Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

### LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

## KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

### Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

### Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

## KONFERENCIJOS REMĖJAI



## KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI



## INFORMACINIS RĖMĖJAS



Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

## TRAUMINIŲ ĮVYKIŲ, KOMPLEKSINIO POTRAUMINIO STRESO IR DISOCIACINIŲ SIMPTOMŲ SĄSAJOS

Greta Raklevičiūtė

*Vilniaus universitetas*

**Įvadas.** Naujoje TLK-11 klasifikacijoje pirmą kartą įtraukta kompleksinio potrauminio streso sutrikimo (KPTSS) diagnozė. Kadangi tai visiškai nauja diagnostinė kategorija, įvairūs tyrimai yra labai reikalingi. KPTSS yra potenciali tiesioginė trauminių įvykių pasekmė – tai sutrikimas, kuris gali pasireikšti po įvykio ar ilgalaikių, pasikartojančių įvykių, kurie yra ypatingai gąsdinantys ar siaubingi, ir iš kurių ištrukti yra beveik neįmanoma (WHO, 2019). Disociacija – reiškinys, kuris glaudžiai susijęs su trauminių įvykių patyrimu – yra nedaug tyrinėtas analizuojant sąsajas su KPTSS (Howell & Itzkowitz, 2016). Nėra iki galo aišku, kokia disociacijos reikšmė aiškinant ryšį tarp trauminių įvykių patyrimo bei KPTSS simptomatikos. Taigi, tyrimu buvo siekiama įvertinti trauminių įvykių, kompleksinio potrauminio streso sutrikimo ir disociacinių simptomų sąsajas.

**Tyrimo metodika.** Tyrime dalyvavo 105 suaugusieji, gyvenime patyrę bent vieną trauminį įvykį (81 (77,1%) moterys; amžius:  $M(SD) = 34,92(12,48)$ , amžiaus diapazonas: 19-79 m.). Trauminių patirčių įvertinimui buvo naudojamas Gyvenimo įvykių sąrašas (LEC-R; Weathers et al., 2013). KPTSS simptomų rizikos vertinimui buvo naudojamas Tarptautinis traumos klausimynas (ITQ; Cloitre et al., 2018). Disociacinių simptomų vertinimui buvo naudojama Disociacinių simptomų skalė (DSS; Carlson et al., 2018).

**Rezultatai ir išvados.** Tyrimas atskleidė, jog į kompleksinio potrauminio streso sutrikimo rizikos grupę pateko 32,4 proc. tyrimo dalyvių. Dalyvių, esančių KPTSS rizikos grupėje, visi disociaciniai simptomai buvo labiau išreikšti nei tų, kurie nepateko į KPTSS rizikos grupę. Dalyvių, kurie nurodė patyrę fizinį smurtą vaikystėje arba seksualinį smurtą suaugus, KPTSS simptomai buvo labiau išreikšti nei tų, kurie nepatyrę. Taip pat dalyvių, kurie nurodė patyrę seksualinį smurtą suaugus, disociaciniai simptomai buvo labiau išreikšti nei tų, kurie nepatyrę. Disociacinių simptomų išreikštumas medijavo patirtų skirtingų tarpasmeninių trauminių įvykių skaičiaus ir KPTSS simptomų išreikštumo ryšį. Šio tyrimo rezultatai atskleidė reikšmingas sąsajas tarp trauminių įvykių patyrimo ir disociacinių bei KPTSS simptomų išreikštumo. Ateities tyrimuose būtų verta nagrinėti ne tik disociacinių simptomų, bet ir disociacinių sutrikimų sąsajas su trauminais įvykiais ir KPTSS.

**Raktiniai žodžiai:** Kompleksinis potrauminio streso sutrikimas (KPTSS); trauminiai įvykiai; disociacija.

## MORALINĖS SKRIAUDOS, KOMPLEKSINIO POTRAUMINIO STRESO IR KITŲ PSICHIKOS SVEIKATOS RODIKLIŲ SĄSAJOS

Eglė Samuchovaitė

*Vilniaus universitetas*

**Įvadas.** Moralinė skriauda gali būti patiriama susidūrus su žmogaus moralinėms vertybėms prieštaraujančiu jo paties ar kito asmens elgesiu. Moralinė skriauda vis dažniau minima kalbant apie sveikatos priežiūros specialistus, pripažįstant, kad tai, kas anksčiau buvo laikoma

perdegimu, vis dėlto neapima visų sveikatos priežiūros specialistų išgyvenimų (Reynolds et al., 2022). COVID-19 pandemijos metu išaugęs sveikatos priežiūros specialistų darbo krūvis galėjo padidinti riziką patirti moralinę skriaudą ir stipriai paveikti jų psichikos sveikatą. Šio pranešimo tikslas – išanalizuoti sąsajas tarp moralinės skriaudos, kompleksinio potrauminio streso ir nerimo bei depresiškumo.

**Metodika.** Buvo analizuoti 98 tyrimo dalyvių, slaugytojų (100% moterų, amžius  $M=41,93$ ;  $SD=11,84$ ), kurios registravosi dalyvauti internetinėje streso įveikos programoje FOREST (Jovarauskaitė et al., 2021), duomenys, surinkti 2021 m. balandžio – gegužės mėn. Moralinės skriaudos stiprumas vertintas naudojant Moralinės skriaudos skalę (MIOS; Litz, Phelps et al., 2020), potrauminio streso sutrikimo (PTSS) ir kompleksinio PTSS (KPTSS) rizikos įvertinimui pasitelktas Tarptautinis traumos klausimynas (ITQ; Cloitre et al., 2018), nerimo ir depresiškumo rizikos vertinimui naudotas Paciento sveikatos klausimynas-4 (PHQ-4; Kroenke et al., 2009).

**Rezultatai.** Per pastaruosius tris mėnesius 50% tyrimo dalyvių nurodė patyrusios su jų moralinėmis vertybėmis nesuderinamų situacijų darbe. Nustatyta reikšminga teigiama koreliacija tarp moralinės skriaudos ir KPTSS sutrikusios asmenybės organizacijos suminių bendrų įverčių ( $r = 0,631$ ,  $p < 0,001$ ) bei moralinės skriaudos ir nerimo bei depresiškumo suminių bendrų įverčių ( $r = 0,441$ ,  $p < 0,001$ ). Atlikus logistinę regresinę analizę nustatyta, jog, kontroliuojant tyrimo dalyvių amžių ir darbo stažą, moralinė skriauda reikšmingai prognozavo patekimą tiek į nerimo ( $OR = 1,069$ ,  $p = 0,002$ ), tiek į depresijos rizikos grupę ( $OR = 1,056$ ,  $p = 0,007$ ).

**Išvados.** Tyrimo rezultatai atskleidė, kad moralinė skriauda labiausiai siejasi su kompleksinio potrauminio streso sutrikusios asmenybės organizacijos simptomais bei nerimo ir depresiškumo simptomais. Taip pat patirta moralinė skriauda reikšmingai prognozavo nerimo ir depresijos riziką. Tyrimo rezultatai leidžia kelti prielaidas apie savalaikio sveikatos priežiūros specialistų patirtos moralinės skriaudos atpažinimo ir intervencijų svarbą.

**Raktiniai žodžiai:** Moralinė skriauda, kompleksinis potrauminio streso sutrikimas, nerimas, depresiškumas.

#### PUSIAU STRUKTŪRUOTAS INTERVIU ASMENYBĖS FUNKCIONAVIMO VERTINIMUI (STIP-5.1): PRELIMINARŪS ŽVALGOMOJO TYRIMO PAAUGLIŲ IMTYJE REZULTATAI

Agnė Saročkaitė

*Vilniaus universitetas*

Daugėja įrodymų, patvirtinančių asmenybės sutrikimo (AS) diagnozės paauglystėje patikimumą ir pagrįstumą, o pastaraisiais metais įsitvirtinantis dimensinis AS modelis įtraukia asmenybės funkcionavimo lygio, apibrėžiamo per savasties (tapatumo bei apsisprendimo) ir tarpasmeninių (empatijos bei pajėgumo savitarpisškumui) procesus, vertinimą kontinuume nuo adaptyvaus iki sutrikdyto. AS konceptualizacijos kaitos kontekste paauglių AS (rizikos) identifikacijai būtini patikimi, validūs ir jautrūs moksliniais tyrimais pagrįsti įvertinimo metodai.

Tyrimo tikslas - parengti lietuviškąją pusiau struktūruoto interviu asmenybės funkcionavimo lygio vertinimui STIP-5.1 (angl. Semi-Structured Interview for Personality Functioning DSM–5; Hutsebaut et al., 2017) versiją, žvalgomajame tyrime su paaugliais analizuoti preliminarias